

Nr 286.

Av herr **Kajser**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 212, angående reglering av löneförhållanden m. m. vid fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten.

Enligt Kungl. Maj:ts proposition nr 212 angående reglering av löneförhållanden m. m. vid fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten skulle de nya staterna sluta å ett sammanlagt belopp av kronor 5,388,700: —. Med ett ungefärligt fångantal av för närvarande omkring 2,200 skulle alltså varje fånge komma att kosta staten omkring 2,500: — kronor per år i vård och underhåll, ett i sanning ej obetydligt belopp. Till dessa kostnader komma därjämte vederbörande tjänstemäns dyrtidstillägg.

I början av propositionen framhålles, hurusom genom Kungl. Maj:ts den 28 maj 1920 givna bemyndigande åt särskilda sakkunniga inom justitiedepartementet uppdragits att verkställa utredning och avgiva förslag till en bestämd plan för fångvårdsväsendets ordnande för framtiden, men att denna utredning icke varit avsedd att verka rubbning i de å 1902 års löneregleringskommité givna uppdrag beträffande fångvården. Mig synes det dock vara tvivel underkastat, huruvida en lönereglering för fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten kan vara lämplig, innan de s. k. fångvårdssakkunniga slutfört sitt arbete. I alla fall synas mig vissa besparingar i Kungl. Maj:ts förslag kunna göras för att om möjligt nedbringa utgifterna för fångvården.

I nuvarande tid fordras ju den största sparsamhet, och följaktligen böra ej heller några nya tjänstebefattningar inrättas utan den mest tvingande nödvändighet. För inrättandet av den av Kungl. Maj:t föreslagna nya sociala avdelningen i fångvårdsstyrelsen synas mig ännu ej tillräckliga skäl föreligga. Fångvårdsstyrelsen själv har föreslagit en särskild byrå med en byråchef i spetsen, 1902 års löneregleringskommité

förordar en särskild avdelning under ledning av en byrådirektör, de förenämnda s. k. fångvårdssakkunniga yrka på den sociala avdelningens uppförande blott på extra stat. Kungl. Maj:t har accepterat lönerегleringskommitténs förslag, vilket synes mig oriktigt. Att förutom präster och lärare vid fängelserna i fångvårdsstyrelsen anställa tre särskilda tjänstemän med huvudsaklig uppgift att hava tillsyn över själavården och undervisningen vid fängelserna, förefaller mig knappt vara nödvändigt. Det kan därjämte ifrågasättas, huruvida det verkligen är lämpligt, att åt fångvårdsstyrelsen anförtros ledningen och kontrollen av den s. k. förundersökningen och den övervakande verksamhet, som betingas av rättsinstitutet villkorlig dom. De villkorligt dömda böra enligt mitt förmenande vara helt och hållet skilda från fångvården. Vederbörande domstolar hade åtminstone först bort yttra sig härom, innan detta Kungl. Maj:ts förslag fastställes.

Kungl. Maj:t föreslår vidare, att vid centralfängelset å Långholmen inrättas en tjänst med benämningen förste pastor och överlärare i 16 lönegraden och vid de övriga centralfängelserna pastors och förste lärare-tjänster i 15 lönegraden. Det kan ifrågasättas, huruvida detta ej bör anses vara för stor och överkvalificerad arbetskraft, då det vid centralfängelserna med sina 400 och ned till omkring 100 fångar finnas anställda såväl särskild pastor som särskild lärare, vilka dessutom enligt propositionen skulle erhålla avlöning, som för de förstnämnda skulle närma sig kyrkoherdelön och för de senare betydligt överstiga folkskol-lärelön. Två à tre timmars undervisning per dag till de därför lämpade fångarne torde kunna erhållas billigare. Fängelsepastorernas arbete skulle kanske bliva lika produktivt, om det handhades av präster i församlingstjänst, vilka dessutom stå i bättre kontakt med yttervärlden. Fångvårdsstyrelsen synes själv dela denna åsikt genom att densamma den 24 februari 1913 förordnat, »att fängelsepastorerna efter ett antal år skola transporteras från en anstalt till en annan, därför att för dem i annat fall skulle följa brist på omväxling, som så småningom måste slappa sinnets spänstighet och verka till hinder för det prästerliga arbetets framgång.» Det torde även observeras, att fängelsepastorerna som redan nu hava undervisningsskyldighet, enligt gällande instruktion äga rätt till ledighet dag före och efter sön- och helgdag. Deras skyddsverksamhet för frigivna fångar behöver ej heller vara så särskilt betungande, och deras egenskap av präster torde knappast göra dem särskilt kvalificerade för detta, då övriga tjänstemän anse detta arbete åligga även även dem och härutinnan lyckats lika bra. Dessutom finnes för detta arbete statsunderstödd förening, Skyddsvärnet, och en mängd lokala

skyddsföreningar. Genom den nuvarande prästbristen finnes ingen som helst svårighet för en fängelsepastor att vinna befordran till vanlig församlingstjänst, så vida vederbörande lämpar sig därför. Även bör påpekas, att av fängelsepastorerna är redan en av dem dispenspräst.

Vid genomläsandet av den k. propositionen angående berörda löne-reglering har jag tyckt mig finna, att assistentbefattningarna vid central-fängelset i Malmö, å Härlanda, i Härnösand och i Mariestad ej tillbörligt beaktats. Kungl. Maj:t föreslår dessa tjänster i 11 lönegraden och assistentbefattningarna vid centralfängelset å Långholmen i 12 lönegraden, ehuru de förstnämnda befattningshavarna så sent som från och med 1919 likstälts med de senare. I en till Konungen ställd skrivelse, som åberopas i propositionen och som här bifogas, hava förstnämnda tjänstemän sökt ändring häri; men Kungl. Maj:t har ej funnit skäl att tillmötesgå deras begäran. Mig synes, att deras i skrivelsen anförda skäl äro mycket bärande, och vill jag dessutom särskilt framhålla, att hänsyn bör tagas till, att dessa befattningar på grund av de dåliga befodringsutsikterna ej längre äro att anse som övergångsbefattningar till direktörs-tjänster. I propositionen framhålles även, huru arbetsbördan å fäng-vårdsstyrelsens arbetskontor ökats, och hänvisas till tvenne tablåer om arbetsinkomsten och värdet å för fängelserna upphandlade arbetsmaterialier. Det bör då även bemärkas, att dessa assistenter fått betydligt ökat arbete och ansvar som redogörare. Dessa tjänstemän skulle enligt Kungl. Maj:ts förslag, vilket även framgår av den skrivelsen bilagda tablån, få sina begynnelselöner sänkta med 3,4 å 9,5 % under det att pastorernas begynnelselöner skulle ökas med 26,7 å 30,5 % och lärarnes med 18,6 å 22,4 %. Pastorerna hava för närvarande en avlöning, som med 250 kronor per år överstiger nyssberörda assistenters, och lärarne hava 900 kronor mindre avlöning än assistenterna. Hurudan löne-reglering dessa senare enligt propositionen skulle få ligger ju i öppen dag.

Vad slutligen lärarebefattningarna beträffa vill jag framhålla, att dessa tjänster hittills varit i löneavseende likställda med de nuvarande assistentbefattningarna i lägsta lönegraden vid straffängelser, men att Kungl. Maj:t nu föreslår dessa befattningshavare i samma lönegrad som de nyssnämnda assistenterna vid centralfängelser och med samma titel. För lärarne skulle detta, som ovan nämnts, innebära en betydlig löneförhöjning och för assistenterna en lönesänkning. Någon övergång från assistentgruppen till läraregruppen har aldrig ägt rum, beroende på löneskillnaden och därför att dessa assistenter ej utbildats till lärare. Dock har någon enstaka gång inträffat, att en assistent i lägsta lönegraden fått eller måst övergå till lärarebefattning. På grund av den blivande

skyldigheten att erlægga ersättning för tjänstebostad, kan det också inträffa, att dessa assistenter få lägre kontant avlöning än lärarne, om de förras något större bostäder värderas högre än lärarnes. Samtliga nuvarande assistenter torde med anledning av sina många tjänsteåligganden, bl. a. som direktörernas närmaste män, erhålla tjänstetiteln direktörs-assistent.

På grund av vad här ovan anförts, får jag hemställa, att riksdagen ville besluta,

att för närvarande avslå Kungl. Maj:ts förslag om inrättandet av en social avdelning i fångvårdsstyrelsen;

att de föreslagna fängelsepastorerna ej uppföras å ordinarie stat, utan föreskriva att dessa skola avlönas med arvoden, motsvarande ungefär avlöning i 12 lönegraden;

att assistentbefattningarna vid centralfängelset i Malmö, å Härlanda, i Härnösand och i Mariestad ej placeras i lägre lönegrad än samma befattningar vid centralfängelset å Långholmen och att samtliga dessa assistenter, utom arbetsassistenten å Långholmen, erhålla tjänstetiteln direktörs-assistent;

och att lärarne med bibehållande av sin tjänstetitel skola placeras i samma lönegrad som assistenterna vid straffängelserna.

Stockholm den 30 mars 1921.

Fritz Kaijser.

Avskrift.

Bilaga.

Till KONUNGEN.

Sedan undertecknade, assistenter vid centralfängelserna i Malmö, å Härlanda, i Härnösand och Mariestad, erhållit kännedom om 1902 års löneregeringskommittés betänkande LXIII angående reglering av löneförhållanden m. m. vid Fångvårdsstyrelsen och Fångvårdsstaten samt enligt vår uppfattning i det avgivna förslaget åt våra tjänster ej gjorts den rättvisa, som tidigare av såväl Kungl. Fångvårdsstyrelsen som Löneregeringskommittén frambållits såsom billigt, få vi i djupaste underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t i den Kungl. proposition, som torde bliva en följd av ovannämnda underdåniga betänkande, täcktes upptaga våra befattningar i högre lönegrad än vad av löneregeringskommittén föreslagits.

Till stöd för denna vår hemställan få vi i underdånighet anföra följande:

Enligt förslaget skulle vi placeras i 11:e lönegraden, under det att assistenterna vid centralfängelset å Långholmen skulle komma i 12:e. Som skäl för denna placering har Löneregeringskommittén, såvitt vi kunnat finna, endast framhållit, att »assistenttjänsterna vid centralfängelset å Långholmen intaga en särställning i förhållande till övriga med dem nu likställda assistenter» samt att avlöningen å våra tjänster före år 1919 var lägre än å assistenttjänsterna vid centralfängelset å Långholmen.

Till bemötande av dessa argument bedja vi i underdånighet få hänvisa till § 59 i Eders Kungl. Maj:ts nådiga instruktion för fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten den 16 december 1910. Enligt denna instruktion åligger det assistenterna vid centralfängelset å Långholmen endast att biträda direktören i hans åligganden, då det däremot tillkommer undertecknade att vara uppördsmän och redogörare samt att därutöver biträda direktören i hans åligganden. På oss vila således samtidigt befattningarne såsom kamrerare, bevakningsbefälhavare och föreståndare för arbetsdriften, under det att vid centralfängelset å Långholmen särskilda befattningshavare finnas för var och en av dessa tjänstegrenar. Visserligen är fångantalet per dag större vid sistnämnda fängelse än vid något av de fängelser, där vi äro anställda, men då omsättningen av fångar per år är betydligt större vid åtminstone en del av de anstalter, där vi äro placerade, än vid centralavdelningen å Långholmen, samt vi dessutom ha under vår vård alla kategorier av fångar, såväl män som kvinnor från livstids- till bötes- och rannsaktionsfångar, torde det ligga i öppen dag, att våra tjänster ej blott äro betydligt mer ansvarsfyllda utan även ställa avsevärt större fordringar på sina innehavare. I svenska fångvårdssällskapets på insikt om verkliga förhållandet

grundade och till Eders Kungl. Maj:t den 13 oktober 1919 ingivna underdåniga skrivelser äro också tre av våra tjänster föreslagna i högre och en i samma lönegrad som assistenterna vid centralavdelningen å Långholmen.

Ävenledes tillåta vi oss i underdånighet åberopa Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 388 den 26 april 1918, där å sid. 45 följande sammandrag av Kungl. Fångvårdsstyrelsens utlåtande den 24 september 1917 finnes intaget: »Av den erfarenhet, som vunnits sedan senaste löneroglerings fastställande för fångvårdsstatens tjänstemän av högre grad år 1910, hade styrelsens åsikt, att assistenttjänsterna vid sistnämnda fängelser (i Malmö, å Härlanda och i Härnösand) i avseende å arbete och ansvar vore fullt jämställda med samma tjänster vid centralfängelset å Långholmen och vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö, allt mera stadgats, och kunde styrelsen icke annat än finna det rättvist, att ifrågavarande tjänster jämställdes i lönehänseende. På grund av den assistenten vid jordbruksfängelset i Mariestad åliggande skyldigheten att omhänderhava och redovisa egendomens avkastning av jordbruksalster och skogsprodukter, vilken skyldighet vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö tillkomme kamreraren, torde hans tjänst vara den av assistentbefattningarna mest betungande i redovisningshänseende, och således i avlöningshänseende böra jämställas med de högst avlönade.»

Å sid. 47 i Eders Kungl. Maj:ts nyssnämnda proposition har Eders Kungl. Maj:t sammanfattat Lönerogleringskommittéens utlåtande den 19 mars 1918 som följer: »Vad åter anginge assistenttjänsterna i mellangrad, syntes dessa tjänsters karaktär i viss mån hava blivit annan än den, de antagits skola få vid lönerogleringen år 1910. Av vad fångvårdsstyrelsen anfört och kommittén jämväl i övrigt inhämtat, hade kommittén kommit till den uppfattningen, att det arbete och det ansvar, som numera påvilade assistenter i mellangrad, vore av den beskaffenhet, att någon skillnad i berörda hänseende icke torde förefinnas mellan dessa assistenter och assistenter i högsta grad. De gjorda framställningarna om uppflyttande av assistenterna i andra lönegraden till tredje lönegraden tillstyrktes därför av kommittén.»

Längre ned å sid. 47 i Eders Kungl. Maj:ts proposition läses vidare: »Departementschefens yttrande: I nu föreliggande avlöningsfrågor är jag fullt ense med fångvårdsstyrelsen och lönerogleringskommittén.»

Då förhållandet vad beträffar ansvar och arbetsbörda å assistenttjänsterna vid de centrala fångvårdsanstalterna icke ändrats sedan Eders Kungl. Maj:ts ovannämnda proposition, ha vi icke kunnat fatta billigheten och rättvisan i Lönerogleringskommitténs förslag att minska våra löner endast med den motiveringen, att vi före år 1919 hade lägre löner.

För att belysa det förhållande beträffande avlöningarna vi skulle komma i, enligt den föreslagna staten, jämfört med övriga befattningshavare av högre grad inom fångvårdsstaten, tillåta vi oss i underdånighet närsluta en tablå, utvisande de olika tjänstegruppernas nuvarande och föreslagna löneformåner ävensom minskning (angivet med rött bläck) eller ökning (angivet med grönt bläck) såväl relativt som procentuellt. I nuvarande löneformåner är för bostad och bränsle intaget ett beräknat belopp, som återfinnes med rött bläck under varje grupp av befattningshavare, varjämte dyrtidstillägg är beräknat efter under innevarande kvartal gällande grunder. I föreslagna löneformånerna äro dyrtidstilläggen beräknade efter samma grunder, som detta kvartal gälla för kommunikationsverken.

Av tablån framgår, att samtliga undertecknade få våra begynnelselöner sänkta med 3, 4 å 9,5 %, under det att alla övriga befattningshavare av högre grad vid fängvårdsstaten i jämförliga ortsgrupper få sina begynnelselöner ökade, pastorerna med ända till 26,7 å 30,5 och lärarne med ända till 18,6 å 22,4 %.

Då således, såsom vi ovan visat, våra tjänster på grund av dels den stora omsättningen av fångar vid de anstalter, vi äro placerade, och dels de vitt skilda kategorier av fångar, vi ha under vår vård, torde vara avsevärt mer krävande än assistentbefattningarna vid centralavdelningen å Långholmen, och vi dessutom ha ett ej obetydligt ekonomiskt ansvar för kassa och i regel svårskötta förråd, något som även framgår av svenska fängvårdssällskapets ovan berörda underdåniga skrivelse den 13 oktober 1919, samt Löneregeringskommittén i sitt betänkande icke givit något bärande skäl för minskning av lönerna å våra tjänster, våga vi i djupaste underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes finna sådana omständigheter förebragta, som berättiga våra tjänster till placering i lönegrad närmast över assistenttjänsterna vid centralavdelningen å Långholmen eller i varje fall ej i lägre lönegrad än dessa.

Som vår tanke är, att Löneregeringskommitténs förslag till placering av våra tjänster dikterats av i nuvarande tid högst naturliga sparsamhetsskäl, tillåta vi oss i underdånighet uttala som vår åsikt, att, för den händelse lönereduceringar behöva göras, sådana kunna vidtagas utan att åsidosätta rättvisans och billighetens fordringar å de befattningar, vars begynnelselöner enligt bilagda tablå skulle ökas med mer än 15 %.

Underdånigst

Centralfängelset i Malmö den 18 februari 1921.

E. Lindberg.

Assistent.

Centralfängelset å Härlanda den 20 februari 1921.

Axel Thörnqvist.

Assistent.

Centralfängelset i Härnösand den 24 februari 1921.

Einar Kastengren.

Assistent.

Centralfängelset i Mariestad den 21 februari 1921.

V. Cedergren.

Assistent.

Tablå

utvisande tjänstemäns av högre grad utan barn vid fängvårdsstaten löner enligt nuvarande grunder med därå erhållet dyrtidstillägg med indextal 166 och 91 samt enligt av löne-regleringskommittén föreslagna grunder likaledes med dyrtidstillägg med indextal 150 och 82

ävensom dessas inbördes förhållande.

(Indextal resp. 166 och 91 samt 150 och 82.)

	Förelagen lönegrad	Nuvarande löneför- måner	Ortsgrupp B			Ortsgrupp C			
			Lön	Ökning eller minskning		Lön	Ökning eller minskning		
				Belopp	%		Belopp	%	
Direktör av 1:a klass	lägst	17	15,152	—	—	—	—	—	—
Bostad och ved beräknad till 3,500 kr.	högst	—	17,062	—	—	—	—	—	—
Direktör av 2:a klass	lägst	16	13,697	—	—	—	—	—	—
Bostad och ved beräknad till 3,000 kr.	högst	—	15 607	—	—	—	—	—	—
Direktör av 3:e klass	lägst	15	12,242	11,771 62	- 470 38	- 3.8	12,152 53	- 83 47	- 0.7
Bostad och ved beräknad till 2,500 kr.	högst	—	14,152	14,032 02	- 119 98	- 0.8	14,439 80	+ 287 80	+ 2.03
Kamrerare	lägst	14	12,242	—	—	—	—	—	—
Bostad och ved beräknad till 2,500 kr.	högst	—	14,152	—	—	—	—	—	—
Assistent av 1:a klass (Långholmen)	lägst	12	9,732	—	—	—	—	—	—
Bostad och ved beräknad till 1,900 kr.	högst	—	11,260	—	—	—	—	—	—
Assistent av 2:a klass (övriga manliga centralfängelser)	lägst	11	9,732	—	—	—	—	—	—
Bostad och ved beräknad till 1,900 kr.	högst	—	11,260	—	—	—	—	—	—
Assistent av 3:e klass (assistenter och lärare vid straffängelser)	lägst	9	7,678 75	7,169 85	- 509 40	- 6.6	7,434 08	- 244 67	- 3.2
Bostad och ved beräknad till 1,900 kr.	högst	—	9,206 75	9,277 03	+ 71 28	+ 0.8	9,613 03	+ 406 28	+ 4.4
Förste pastor å Långholmen	lägst	16	12,242	—	—	—	—	—	—
Bostad och ved beräknad till 2,500 kr.	högst	—	14,152	—	—	—	—	—	—
Pastor å Långholmen	lägst	15	11,287	—	—	—	—	—	—
Bostad och ved beräknad till 2,500 kr.	högst	—	13,197	—	—	—	—	—	—
Pastor vid manliga centralfängelser	lägst	15	10,209 50	—	—	—	—	—	—
Bostad och ved beräknad till 1,900 kr.	högst	—	12,119 50	—	—	—	—	—	—
Lärare (enligt förslaget assistent av 2:a klass)	lägst	11	7,678 75	—	—	—	—	—	—
Bostad och ved beräknad till 1,900 kr.	högst	—	9,206 75	—	—	—	—	—	—

Ortsgrupp D				Ortsgrupp E				Ortsgrupp F				Ortsgrupp G								
Lön	Ökning eller minskning			Lön	Ökning eller minskning			Lön	Ökning eller minskning			Lön	Ökning eller minskning							
	Belopp		%		Belopp		%		Belopp		%		Belopp		%					
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	16,068	42	+	916	42	+ 6.05			
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	18,512	10	+	1,450	10	+ 8.5			
14,032	02	+	335	02	+	2.4	14,439	80	+	742	80	+	5.4	14,846	58	+	1,149	58	+ 8.4	
16,475	70	+	868	70	+	5.6	16,882	98	+	1,275	98	+	8.2	17,290	26	+	1,683	26	+ 10.8	
12,545	45	+	303	45	+	2.5	12,932	36	+	690	36	+	5.6	13,319	28	+	1,077	28	+ 8.8	
14,846	58	+	694	58	+	4.9	15,253	84	+	1,101	84	+	7.8	15,661	14	+	1,509	14	+ 10.7	
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	12,260	35	+	18	35	+ 0.15			
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	14,480	03	+	328	03	+ 2.3			
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	10,957	06	+	1,225	06	+ 12.6			
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	12,932	36	+	1,672	36	+ 14.9			
8,808	65	-	923	35	-	9.5	9,103	93	-	628	07	-	6.5	9,399	21	-	532	79	-	3.4
11,160	70	-	99	30	-	0.9	11,527	25	+	267	25	+	2.4	11,893	80	+	633	80	+	5.6
7,698	82	+	20	07	+	0.3	7,963	55	+	284	80	+	3.7	8,228	28	+	549	53	+	7.2
9,949	04	+	742	29	+	8.1	10,285	04	+	1,078	29	+	11.7	10,621	05	+	1,414	30	+	15.4
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	15,253	84	+	3,011	84	+ 24.6			
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	17,697	54	+	3,545	54	+ 25.1			
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	13,706	20	+	2,419	20	+ 21.4			
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	16,068	42	+	2,871	42	+ 21.8			
---	---	---	---	---	---	---	12,982	36	+	2,722	86	+	26.7	13,319	28	+	3,109	78	+	30.5
---	---	---	---	---	---	---	15,253	84	+	3,134	84	+	25.9	15,661	14	+	3,541	64	+	29.2
---	---	---	---	---	---	---	9,103	93	+	1,425	18	+	18.6	9,399	21	+	1,720	46	+	22.4
---	---	---	---	---	---	---	11,527	25	+	2,820	50	+	25.2	11,893	80	+	2,687	05	+	29.2
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	12,260	35	+	3,053	60	+ 33.2			

